



KANCELARIA SENATU

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI I KORESPONDENCJI

BADK-133-43/17 MKo
P9-25/17

Warszawa, dnia 20 września 2017 r.

Nr: 28529/6	Data wpływu petycji 17 lipca 2017 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 19 września 2017 r.

KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO

TEMAT

**TERMIN DO ZŁOŻENIA APELACJI DLA
OSÓB MIESZKAJĄCYCH POZA GRANICAMI POLSKI**

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Pan Julian Klasa.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą wprowadzenia zmiany ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, w celu wydłużenia terminu do złożenia apelacji dla osób mieszkających poza granicą Polski.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji wyraził opinię, że bez względu na terminy określone w Kodeksie postępowania karnego, które dotyczą złożenia apelacji od wyroku sądu pierwszej instancji, należy przywrócić termin do złożenia pisma procesowego/apelacji dla osób mieszkających poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w sprawie w której doszło do rażącego naruszenia prawa. Wnioskodawca uważa, że ustawowy termin 14 dni do złożenia apelacji jest zbyt krótki, co skutkuje brakiem możliwości podjęcia obrony swoich praw i interesów. W tym celu należy usunąć z przepisów barierę terminów do składania pisma procesowego.

W uzasadnieniu autor petycji, który na co dzień zamieszkuje we Francji, opisuje sytuację ze swojego życia, która doprowadziła do złożenia petycji. Korespondent w 1953 r. został pozbawiony wolności za sporządzenie notatki o zbrodni popełnionej przez władze radzieckie w Katyniu. Sąd Okręgowy w Świdnicy 25 sierpnia 1999 r., na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, unieważnił wyrok z 1953 r., zasądził na rzecz wnioskodawcy zadośćuczynienie i odszkodowanie za okres w jakim wnioskodawca był pozbawiony wolności oraz ustalił koszty obrony w tym procesie. Jednocześnie Sąd w postępowaniu o unieważnienie orzeczenia obciążył autora petycji kosztami pobytu w areszcie Urzędu Bezpieczeństwa - wnioskodawca do dnia dzisiejszego nie zgadza się z tą częścią orzeczenia. Jak wynika z treści petycji jej autor oraz jego pełnomocnik i prokurator nie złożyli apelacji od wyroku pierwszej instancji. W konsekwencji powyższych wydarzeń autor petycji złożył wniosek o przywrócenie terminu do złożenia apelacji, jednak Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w 2013 r. uznał wniosek za bezskuteczny. Z korespondencji wynika również, że autor petycji złożył wniosek do Prokuratora Generalnego z prośbą o złożenie kasacji nadzwyczajnej.

STAN PRAWNY:

Zgodnie z Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzoną dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) każdy ma

prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 176 ust. 1 wprowadziła generalną zasadę co najmniej dwuinstancyjności postępowania sądowego. Zasada ta stanowi gwarancję umożliwiającą usuwanie błędów, omyłek i innych uchybień popełnionych w sądach pierwszej instancji. Jest to przepis będący konsekwencją zasady zapisanej w art. 78 Konstytucji RP: „każda ze stron ma prawo do zaskarżania orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji”.

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749 ze zm.), dalej „k.p.k.”, w art. 422 § 1 stanowi, że w terminie zawitym 7 dni od daty ogłoszenia wyroku strona, a w wypadku wyroku warunkowo umarzającego postępowanie, wydanego na posiedzeniu, także pokrzywdzony, mogą złożyć wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku. Sporządzenie uzasadnienia z urzędu nie zwalnia strony oraz pokrzywdzonego od złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia.

We wniosku należy wskazać, czy dotyczy całości wyroku czy też niektórych czynów, których popełnienie oskarżyciel zarzucił oskarżonemu, bądź też jedynie rozstrzygnięcia o karze i o innych konsekwencjach prawnych czynu. Wniosek nie pochodzący od oskarżonego powinien również wskazywać tego z oskarżonych, którego dotyczy.

Zgodnie art. 445 § 1 k.p.k. termin do wniesienia apelacji wynosi 14 dni i biegnie dla każdego uprawnionego od daty doręczenia mu wyroku z uzasadnieniem.

W art. 122 § 1 k.p.k. stanowi, że czynność procesowa dokonana po upływie terminu zawitego jest bezskuteczna. Przepis ten w § 2 wskazuje, że zawite są terminy do wnoszenia środków zaskarżenia oraz inne, które ustawa za zawite uznaje.

Termin jest zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało nadane w placówce podmiotu zajmującego się doręczaniem korespondencji na terenie Unii Europejskiej, w polskim urzędzie konsularnym lub złożone przez żołnierza, z wyjątkiem żołnierza pełniącego terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie, w dowództwie jednostki wojskowej albo przez osobę pozbawioną wolności w administracji odpowiedniego zakładu, a przez członka załogi polskiego statku morskiego - kapitanowi statku (art. 124 k.p.k.).

Art. 126 § 1 k.p.k. stanowi, że jeżeli niedotrzymanie terminu zawitego nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych, strona w zawitym terminie 7 dni od daty ustania przeszkody może zgłosić wniosek o przywrócenie terminu, dopełniając jednocześnie czynności, która miała być w terminie wykonana; to samo stosuje się do osób niebędących stronami. W kwestii przywrócenia terminu orzeka postanowieniem organ, przed którym należało dokonać czynności. Na odmowę przywrócenia terminu przysługuje zażalenie.

Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2016 r. poz. 1713), dalej „k.p.s.w.”, stanowi, że od wyroku sądu pierwszej instancji służy stronom apelacja, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Zgodnie z art. 105 k.p.s.w. postępowania w sprawach o wykroczenia apelację wnosi się na piśmie w terminie 7 dni od daty otrzymania wyroku wraz z uzasadnieniem, chyba że ustawa stanowi inaczej.

W myśl art. 35 § 1 k.p.s.w. wyrok sądu pierwszej instancji uzasadnia się i doręcza stronie wraz z uzasadnieniem jedynie na jej żądanie zgłoszone w zawitym terminie 7 dni od daty jego ogłoszenia. Zgodnie z przepisami ustawy k.p.s.w. od powyższej zasady istnieją wyjątki. Wyrok zaoczny doręcza się z urzędu obwinionemu i jego obrońcy, jeżeli został ustanowiony. Termin do żądania doręczenia uzasadnienia tego wyroku albo przekładu uzasadnienia wyroku zaocznego przedstawionego wyłącznie w formie ustnej, biegnie od daty doręczenia wyroku. Wyrok wydany na posiedzeniu doręcza się stronie z urzędu, gdy nie uczestniczyła ona w posiedzeniu; termin do żądania doręczenia uzasadnienia wyroku biegnie wówczas od daty jego doręczenia.

PRACE LEGISLACYJNE:

Brak

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

W dniu 1 września 2015 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Umożliwia ona uzyskanie odszkodowania i zadośćuczynienia przez osoby, które w okresie od dnia 1 listopada 1982 r. do dnia 28 lutego 1983 r. pełniły czynną służbę wojskową, do której odbycia zostały powołane za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. W razie śmierci osoby represjonowanej, uprawnienie to przechodzi na jej małżonka, dzieci i rodziców

Intencją ustawodawcy nowelizującego ustawę było objęcie opieką przez państwo tych, co swoją ofiarą przyczynili się do odzyskania wolności Polski i przyznanie im realnego

odszkodowania i zadośćuczynienia za wyrządzone szkody z powodów politycznych.

Realizacja tej ustawy i wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 1 marca 2011 r. sygn. akt P 21/09 jest zarazem wypełnieniem przez Państwo art. 19 Konstytucji RP, która nakłada na Rzeczpospolitą obowiązek otoczenia specjalną opieką i troską ludzi, którzy na wcześniejszym etapie swojego życia aktywnie uczestniczyli w walce o niepodległość Polski i niepodległość ta została uzyskana w określonym procesie historycznym.

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyraził w tej sprawie również swoje stanowisko w wyroku z dnia 20 września 2012 r., sygn. akt II S 38/12, w którym stwierdził: „zgodnie z treścią art. 554 § 2 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, sprawy o odszkodowanie, powinny być rozpoznawane w pierwszej kolejności i ze szczególną dbałością o prawa pokrzywdzonych. Ideą tych instytucji jest świadczenie przez Państwo Polskie satysfakcji moralnej i rekompensaty finansowej dla osób, które przyczyniły się do odzyskania niepodległego bytu Państwa”.

INFORMACJE DODATKOWE:

Podkreślić należy, że unormowanie terminów dotyczących złożenia i doręczenia wniosku o uzasadnienie orzeczenia oraz wniesienia apelacji w dniu wydania wyroku z dnia 25 sierpnia 1999 r. oraz w latach następnych były tożsame z terminami obecnie obowiązującymi. Regulowała to **ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.**

OPRACOWAŁ

Maciej Kowalski

WICEDYREKTOR


Danuta Antoszkiewicz